

Rolf Spörndly om framtiden:

Drömmen är färre skördar

Om Rolf Spörndly fick starta om sin forskarkarriär skulle det självklara projektet vara att söka en metod att öka smältbarheten hos lignifierad fiber. "Tänk om vi kunde låta gräset växa färdigt och bara skörda en eller två gånger per säsong."

Av Sofia Barreng

Rolf Spörndly belönades nyligen med Anders Elofsons medalj för sina betydande insatser i kunskapsutvecklingen gällande foder och utfodring. Foto: Malin Alm

Men det drar tyvärr ihop sig till pensionering för forskningsledare Rolf Spörndly vid institutionen för husdjurens utfodring och vård vid SLU. Han har redan börjat med vad han skrattande kallar "pensionsträning", och går tillsammans med sin fru Eva Spörndly i pension under 2018.

Att få fram en metod som skulle kunna revolutionera vårt grovfoder-system får han överlåta åt sina efterträdare och arbetet är redan igång.

"Vi har ett grundforskningsprojekt där Kamyar Mogodiniyai Kasmaei undersöker möjligheterna att påverka ensilagens ligninhalt under tiden i silon. Nedbrytning av cellulosa pågår hela tiden i naturen och Kamyar letar efter mikroorganismer och enzymer som kan användas i ensilage."

Att få fram en metod som möjliggör färre skördar skulle innebära att vi återgår till hur vallen skördades när Rolf inledde sin yrkeskarriär i slutet av 1970-talet. Då hade ensilage börjat smyga sig in som vårt nya grovfoder, men hö var fortfarande dominerande.

ÄTER MER

Under de fyrtio år som Rolf har arbetat med utfodringsförsök och grovfoderproduktion har över-

gången från hö till ensilage dramatiskt förändrat foderstaterna.

"Utvecklingen gick från hö till ensilage och vidare till tidigare skördar och fler skördar. Det innebär att grovfodret fick högre smältbarhet och en större andel av den totala foderstaten kunde komma från vallarna."

Han tillägger att utvecklingen av NorFor under de senaste åren haft en stor betydelse för hur grovfoder och kraftfoder kunnat balanseras för att öka kons möjligheter att äta mer och därmed producera mer.

Efter sin agronomexamen 1977 doktorerade Rolf med en avhandling om samensilering av krossad spannmål och gräs. Därefter arbetade han under ett tiotal år som statskonsulent och lade under de åren grunden till ett omfattande nätverk ute i landet.

KOMMUNIKATION

När konsulentverksamheten lades ner skapade Rolf sig en egen tjänst som efterliknade det han tidigare arbetat med.

"Jag forskade på halvtid vid institutionen och ägnade andra halvtiden åt att vara rådgivningschef vid det som då hette Svenska Husdjur, nuvarande Växa."

Kontakterna med praktiskt lantbruk och aktiva lantbrukare har hela tiden varit mycket viktiga för Rolf och trots att han de senaste tio åren varit forskare på heltid vid SLU har han inte förlorat kontakten med verkligheten. Han har under alla år månat starkt om att föra forskningsresultat ut till rådgivare och lantbrukare, och även sett ett stort värde i kunskapsöverföring i den motsatta riktningen. Han är en omtyckt före-

"Tidigare hade vi inte dessa verktyg. Nu kan forskningen utvecklas blyxtsnabbt"

ROLF SPÖRNDLY, SLU

läsare och gör ständiga turnéer runt om i landet.

"Det är i kontakter med lantbrukare som jag fått idéer till de flesta av mina forskningsprojekt", konstaterar han.

SERVA SEKTORN

Att statskonsulenternas ersättare, samverkanslektorerna, endast har rönt blandad framgång bör enligt Rolf adresseras och han sitter för tillfället med i en arbetsgrupp som lagt fram en rapport till Näringsdepartementet om hur samverkanslektorernas verksamhet kan reformeras.

"SLU är ett sektorsuniversitet som ska serva sektorn med utveckling och det sker inte i första hand genom att försöka ligga i bräschan internationellt med spetsforskning. Det handlar istället om att finslipa det vi redan har och ha en nära kontakt med näringen för att veta exakt vad det är som ska finslipas."

För att samverkanstjänsterna ska fungera bättre föreslår nu arbetsgruppen att de i fortsättningen ska tillsättas i samråd med näringen och att de ska ha som enda uppgift att skapa kommunikation, de ska inte parallellt ha andra arbetsuppgifter.

VI HADEFEL

Rolf tar introduktionen av rundbalsensilage i Sverige som ett konkret exempel på hur stort glappet kan vara mellan forskare och praktiker.

"Det var helt klart bönderna själva som tog initiativet. Vi forskare stod bredvid och sa att det där, det går aldrig. Mantelytan är för stor jämfört med volymen. Men det var riktigt roligt att vi hade fel."

Inmarschen av rundbalsensilage ser Rolf som betydande då förlusterna av torrsubbstans i balarna är mycket lägre än jämfört med vanlig plansilo. Foto Rolf Spörndly

Just rundbalsensilagens inmarsch ser Rolf som mycket betydande.

"Vi ser hur förlusterna i en vanlig plansilo kan ligga på uppåt 15 procent ts. I rundbalar stannar förlusterna på 4–5 procent. Det är inte konstigt att över 50 procent av allt ensilage i Sverige nu görs i rundbalar."

Här är dock tekniken ännu inte fulländad menar Rolf. Med hjälp av ny plast som ersätter nätlindning och bättre utrustning för öppning av balar borde det gå att ytterligare automatisera och rationalisera hanteringen vid utfodring.

NYA MÖJLIGHETER

När Rolf nu förbereder sig för att lämna institutionen bakom sig kan han konstatera att det finns goda förutsättningar för framtida forskning. Ämnesansvariga inom forskningsområdet fodervetenskap är Torsten Eriksson och Horacio Gonda. Till sin hjälp har de en stab av forskare aktiva inom både tillämpad forskning och grundforskning.

Om Rolf Spörndly fick chansen att idag starta om sitt forskarliv vet han exakt vad han skulle koncentrera sig på.

"Det skulle vara spännande att undersöka om det går att låta gräset växa färdigt och skörda bara en eller två gånger per år med hjälp av någon metod för nedbrytning av lignin."

Kor i SLU:s försöksverksamhet. Verksamhetens silor för foder och gödselbrunnar i bakgrunden. Foto Rolf Spörndly.

Tidsperspektiv går dock inte att sätta på den här typen av forskning.

"Jag kommer ihåg att jag när jag var nyutexaminerad och läste om japanska forskares försök att hitta en metod för just detta. Det var fyrtio år sedan och de har fortfarande inte lyckats."

Nu finns dock nya möjligheter och metoder. Rolf nämner tekniker som CRISPR/Cas 9 och snabba DNA-tester.

"Tidigare hade vi inte dessa verktyg. Nu kan forskningen utvecklas blyxtsnabbt", konstaterar han entusiastiskt. ■